

telepítés mellett fel kell készülni az állandóan növekvő fahasználati feladatok elvégzésére is.

Ezután a résztvevők hozzászólásaikban elismerésüket fejezték ki a bemutatón látottakról és ismertették az e téren elért eredményeiket és problémáikat is.

A legtöbb hozzászólásban szó esett az új elszámolási rendszerről, mely szerint az nem ösztönöz a cellulóznyár-telepítésre, mert a ráfordítás költségeit is alig kapják meg. Nem indokolt a nyártelepítés és a mezőgazdasági cellulóznyár-ültetvény közötti árkülönbözet. Hasonlóan sok szó esett a műtrágyázásról, és a kemizálásról.

A hozzászólók az eredmények ismertetése során rámutattak arra, hogy ezeket a különböző területen dolgozó mezőgazdászok és erdészek eredményes összefogása tette lehetővé. Az Állami Gazdaság vezetőinek elsődleges célja, hogy minden területet az elérhető legnagyobb jövedelmet biztosító kultúrával hasznosítsák. A gazdasági elemzések bebizonyították, hogy bizonyos termőhelyeken a cellulóznyáras tesz ennek eleget. Ezért az erdőgazdálkodást nem a mezőgazdaság vetélytársaként, hanem ennek szükségszerű kiegészítőjeként kezelik. Az egyéb növénytermesztéssel azonos elbírálás szerint biztosítják mindazokat a feltételeket, amelyek az intenzív nyártermesztéshez szükségesek. Az erdész szakemberek felhasználva ezeket a lehetőségeket, a legkorszerűbb módszereket alkalmazzák, mindenkor ügyelve a technológiai előírások legpontosabb betartására.

A technológiai fegyelem betartása az elkövetkezendő években fokozott gondot fog jelenteni. A munka előrehaladásával mindinkább a gyengébb területekhez közelednek, ezért különösen fontos az előzetes termőhelyvizsgálatok gondos elvégzése, aminek során ügyelni kell arra, hogy kétes sikerek reményében ne vállaljanak meg nem engedhető kockázatot. Ezzel ugyanis az eddig elért eredményeket is veszélyeztethetik.

A nyárfa apróbagoly károsítása csemetekertekben

TÓTH JÓZSEF

Nyárfatermesztésünk sikere nagymértékben függ a rendelkezésre álló nyár szaporítóanyag minőségétől. Egészséges csemeték nevelésének alapfeltétele, hogy a kisebb-nagyobb károkat okozó rovarokat, azok életmódját, kártételüket és az ellenük való védekezés lehetőségeit pontosan ismerjük. Az alábbiakban e munkához szeretnék segítséget nyújtani, egy kevésbé ismert kártevő bemutatásával.

Faunisztikai szempontból nem, de mint kártevőt új fajnak tekinthetjük a nyárfa apróbagoly nevű lepkét (*Nycteola asiatica* Krul.). Kártételéről eddig még hazánkban nem érkeztek jelentések. 1971-ben azonban a Balotaszállási Kosuth tsz.-ből nagyobb mérvű fellépését jelezték. A nyártermelő csemetekertben a lombfelület 5—10%-át megrágta.

A nyárfa apróbagolyt Magyarországon többhelyütt gyűjtötték. Lápi égererdőkben, fűzesekben és száraz tölgyerdőkben, sőt homokos területeken is előfordul.

A hazánktól délre fekvő államokban komoly nyárkártevőként tartják számon. Jugoszláviai előfordulásáról és kártételéről Jodal (1967) számol be. Bul-

gáriában *Keremidčiev* (1946) szerint két generációval szaporodik évente, s komoly károkat okoz. A délkelet-európai előfordulását *Adeli* (1971) ismerteti. Irak, Törökország, a Szovjetunió ázsiai része, a kelet-európai hegységek fő elterjedési területei. Iránban pl. 2000 méter tengerszint feletti magasságig mindenütt előfordul, ahol nyárat termesztenek. *Kalidis* (1970) Görögországban mint



Nyárfa apróbagoly (Nycteola asiatica Krul.) kártétele

a faiskolák nagyon veszedelmes ellenségét említi. A szerzők egybehangzóan az olasznyárat, a 'I—214' kultivárt jelölik meg fő táplálékának. Hazánkban is ezen lépett fel nagyobb mértékben. Ezenkívül természetesen más nyárfajokban is károsít, elsősorban nemesnyárasokon, s ezeknek igen komoly ellenségévé válhat.

A nyárfa apróbagoly a bagolylepkek (*Noctuidae*) *Nycteolinae* alcsaládjába tartozik. A lepke 9—11 mm nagyságú, alapszíne szürke. Az elülső szárnyon keresztben egy sötétebb sáv húzódik végig világos peremmel. A középtéren finom, világosbarna árnyék látható. A hátulsó szárnyak szürkés-fehérek, sötétebb szélekkel. A csápok sárgásszürkék. A lepkék éjjel repülnek, röptük gyengén szállongó.

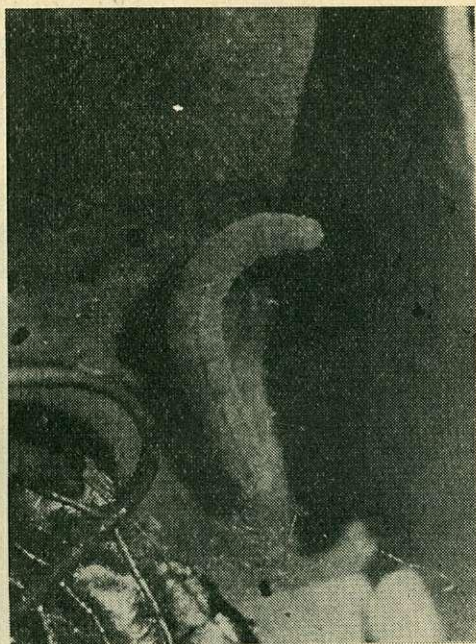
A lepke csomókba rakja le petéit. A peték aprók, fehéren fénylők, kissé lapítottak. Nagyságuk: 0,2 mm. Érés folyamatukkal párhuzamosan egyre sötétebb színt nyernek.

A kikelő hernyók fehér színűek, de nagyon hamar jellemzően sárga, majd világoszöld színűekké válnak. 16 lábuk van, kifejlődve elérik a 15—20 mm nagyságot. Testüket ritkán és mereven álló, hosszú, fehér szőrök borítják.

A báb körülbelül 10—11 mm hosszú, világoszöld. Háti részén egy vörösbarna sáv húzódik végig. Fehérszínű bábokban találjuk, ennek alakja jellemzően orsóalakú, egyik végén hegyes dudorral.



Nyárfa apróbagoly nemző



Nyárfa apróbagoly hernyó



Nyárfa apróbagoly bábtok



Nyárfa apróbagoly báb

A nyárfa apróbagoly hazánkban feltehetően pete alakban tel el, habár *Adeli* (1971) szerint az áttelelés hernyó- vagy báb alakban is történhet. Egy-egy nőtény 12—30 petét rak, csomókba tömörítve, elsősorban a fiatal levelek csúcsi részére. A kis hernyók kb. egy hét múlva kelnek ki. A fiatal hernyók fehér, pókhálószerű közös fészekben rágnak, az idősebbek egyenként vagy kettesével-hármasával táplálkoznak. A mintegy 2—3 hétig tartó hernyóstádiumban a leveleket a legvastagabb ereken kívül teljesen felfalják. Előszeretettel rágják a fiatal leveleket, rügyeket, a levelek csúcsát. A kifejlődött hernyók magukat a levélhez erősítve bábozódnak. A bábnyugalom kb. egy hétig tart. A fehér bábtoke kerek nyíláson keresztül hagyják el az új nemzedék lepkéi.

Jodal (1967) szerint egy generáció kifejlődéséhez 23—50 napra van szükség. Jugoszlávia hőmérsékleti és csapadékviszonyai között három nemzedék létrejöttét tartja valószínűnek. Bulgáriában *Keremidčiev* (1964) két generációt említ, 39—50 napos fejlődési idővel. *Adeli* (1971) a Közel-Keleten három-négy nemzedékről ír. Hazai viszonyaink között minden valószínűség szerint két generáció várható. *Gozmány* (1970) — a gyűjtési adatok alapján — két nemzedék repüléséről tájékoztat. Az első júniusban, a második októberben várható.

Ezt igazolják az erdészeti fénycsapda hálózat fogási adatai, a laboratóriumi nevelési kísérletek és a helyszíni megfigyelések is. A tompai csapda által befogott 115 példány és a kunfehértói 20 lepke kizárólag júniustól kezdve került a csapdákbá, és az utolsókat októberben jelezték.

Laboratóriumi nevelések során október 5—14 között volt tömeges a lepkék kirepülése. A begyűjtött hernyók 29%-ából benn fejlődött lepke, a természetől eltérő körülmények, a mortalitás és a parazitáltság miatt. A parazitáltság 16%-ot ért el.

A nyárfa apróbagoly kártétele tehát a levelek megrágásában nyilvánul meg. Tarrágás nem várható, de más lombfogyasztó rovarokkal (pl. nyárlevelész) társulva komoly gondot okoz. A vegetációs idő második felében jelentkező rágás a csemetek növekedését csökkenti, és gátolja a hajtások fásodását. A kártevő elszaporodását az egyre nagyobb mértékben rendelkezésre álló tápanyag teszi lehetővé. A Balotaszállási előfordulásán kívül megtaláltam a kártevőt a Kiskunhalasi Állami Gazdaság nyártermelő csemetekertjében, Lászlófalván az ERTI klónkísérleti telepén és a bánkúti törzsanyatelepen.

Összefoglalva, a magyarországi nyárfa apróbagoly kártételek várható növekedése szükségessé teszi a lepkéfaj pontos ismeretét. Az évente két nemzedékkel szaporodó károsító a vegetációs idő második felében lombrágásával komoly károkat okozhat, nevezetesen: erős növekedésbeni elmaradást és elégtelen hajtásfásodást. Hazai életmódjának kivizsgálása feltétlenül indokolt.

Irodalom: 1. *Adeli E.*: Über die Schäden von *Nycteola asiatica* Krul. (Lepid., Noctuidae) an Pappeln im Iran Anzeiger für Schädlingkunde und Pflanzenschutz, 1971 augusztus. Berlin; 2. *Gozmány L.*: Bagolylepkék I. Fauna Hung. 102. 1970. Budapest; 3. *Jodal I.*: Štetni insecti topola Zaštita topola 1967. Beograd; 4. *Kalidis D. S.*: Das Pappelinsektenproblem in Griechenland Anzeiger für Schädlingkunde und Pflanzenschutz, 1970 november. Berlin; 5. *Móczár és társai*: Állathatározó.

Ű. Tom: ВРЕД NYCTEOLE ASIATICAE KRUL. В ПИТОМНИКАХ

В наших питомниках как новый вредитель, появились в 1971-ом году. Начиная с июня попали в светушки и последние известили в октябре. Вредитель, приумножающийся по годам с двумя поколениями, во второй вегетативный период вегетации может причинять значительный вред, и поэтому его существование в наших условиях, нужно изучать.

Tóth, J.: DAMAGES CAUSED BY NYCTEOLE ASIATICAE IN NURSERIES

Nycteola appeared in 1971 causing injuries in our poplar stands. It was in June, when they caught them at first with light traps, and they were reported in October at the last. The injurious creature multiplying with two generations in a year may cause serious damages in the second half of the growing period. Therefore its way of life has been investigated.